

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4/9, LT-01105 Vilnius,
tel. (8~5) 266 3661, faks. (8~5) 266 3663, el. p. info@am.lt, http://www.am.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

ORIGINALAS
NEBŪS SIUNČIAMAS

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

2019-06-07

Nr. (55-4)-D8-2170

**DĖL INFORMACIJOS APIE 2019 M. BIRŽELIO 26 D. EUROPOS SĄJUNGOS
APLINKOS TARYBOS POSĖDĮ**

Teikiame 2019 m. birželio 12 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasitarimui Aplinkos ministerijos parengtą informaciją apie 2019 m. birželio 26 d. Liuksemburge vyksiančiame Europos Sąjungos Aplinkos tarybos posėdyje svarstomus klausimus.

PRIDEDAMA:

1. Pažyma dėl Lietuvos Respublikos pozicijų 2019 m. birželio 26 d. ES Aplinkos taryboje svarstomais klausimais, 3 lapai.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimo projektas, 1 lapas.

Aplinkos ministras

Kęstutis Mažeika

G. Gulbinė, 8 706 63540, el. p. gintare.gulbine@am.lt

Pažyma

dėl Lietuvos Respublikos pozicijų 2019 m. birželio 26 d. ES Aplinkos taryboje svarstomais klausimais

1. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl minimalių reikalavimų pakartotiniam vandens naudojimui

– *Bendrasis požiūris*

Klausimo esmė

Reglamentu siekiama mažinti vandens trūkumą ES ir sudaryti palankesnes sąlygas pakartotinai naudoti išvalytą miestų nuotekų vandenį žemės ūkio paskirties žemei drėkinti, kartu užtikrinant visuomenės sveikatos ir aplinkos apsaugą.

Reglamente nustatomi minimalūs regeneruoto vandens kokybės ir stebėsenos reikalavimai, apibrėžiamas rizikos valdymo procesas, kurį turės vykdyti regeneravimo įrenginių veiklos vykdytojai, reikalavimai leidimo išdavimui, kompetentingų institucijų prievolė tikrinti regeneruoto vandens atitiktį leidime nurodytoms sąlygoms, keitimosi informacija tarp kompetentingų valstybių narių institucijų tvarka.

Siekiant didinti skaidrumą, daug dėmesio skiriama visuomenės informavimui. Vandens regeneravimo įrenginių veiklos vykdytojams nustatomi stebėsenos reikalavimai, o valstybės narės – pareiga užtikrinti, kad informacija apie išvalyto vandens kiekį ir kokybę, išduotus leidimus ir pan., būtų skelbiama internetu viešai ir atnaujinama ne rečiau kaip kartą per dvejus metus.

Nustačius minimaliuosius vandens kokybės ir stebėsenos reikalavimus bei rizikos valdymo užduotis, būtų užtikrintas pakartotinio vandens naudojimo saugumas, sprendžiama vandens trūkumo problema, išvengta galimų kliūčių laisvam žemės ūkio produktų, laistytų regeneruotu vandeniu, judėjimui, užtikrinta sveikatos ir aplinkos apsauga ir taip padidintas pasitikėjimas pakartotinio vandens naudojimo praktika. Reglamentas prisidėtų prie vandens trūkumo mažinimo tuose ES regionuose, kuriuose jis jau patiriamas, ir padėtų pasirengti imtis veiksmų tose ES vietovėse, kuriose vandens trūkumas artimiausiu metu didės.

Aplinkos taryboje bus siekiama patvirtinti bendrąjį požiūrį dėl Reglamento projekto, kuriuo remiantis būtų pradėtos derybos su Europos Parlamentu.

Lietuvos pozicija

Vandens trūkumo klausimas, ypač tam tikruose ES regionuose, keliamas vis dažniau. Todėl išvalytų nuotekų pakartotinis naudojimas gali būti svarbi priemonė, padedanti vietos lygmeniu įgyvendinti Bendrosios vandens politikos direktyvos tikslus, pereiti prie efektyviau išteklius naudojančios ekonomikos ir prisitaikyti prie klimato kaitos. Pakartotinis vandens naudojimas turi daug teigiamų aspektų. Jis mažiau veikia aplinką, nei kiti alternatyvūs būdai, pvz., sūraus vandens gėlinimas. Kai kuriais atvejais pakartotinai naudojant vandenį gali mažėti dirbtinių trąšų poreikis, sąlygojama tinkamesnė kainodara, skatinanti racionalų vandens naudojimą. Kita vertus, kuriant naują ES teisinį reguliavimą, svarbu atsižvelgti į šalių geografinius ir klimatinius ypatumus ir teisiškai numatyti lankstumą nacionaliniu lygiu apsispręsti dėl pakartotinio vandens naudojimo. Mūsų nuomone, valstybės narės, įvertinusios pakartotinio vandens naudojimo poreikį, privalumus ir trūkumus, turi turėti galimybę apsispręsti jo netaikyti, jei šalyje nėra vandens trūkumo ir pakanka alternatyvių išteklių, kurių naudojimui nereikia papildomų investicijų.

Norime pabrėžti, kad pakartotinai naudojant išvalytas nuotekas būtina užtikrinti žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugą. Geriausias būdas tai pasiekti yra veiksmingas rizikos valdymas valstybėse narėse ir nuoseklus kokybinių verčių įtvirtinimas ES teisės aktuose, nuo žemės ūkio kultūrų auginimo iki produktų pateikimo rinkai.

2. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2019 m. aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūra. Europa saugo savo piliečius ir gerina jų gyvenimo kokybę“

– *Pasikeitimas nuomonėmis*

Klausimo esmė

2016 m. Komisija pradėjo aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūrą. Tai – Europos semestrą papildantis procesas, kurio metu vertinamas aplinkos teisės aktų įgyvendinimas valstybėse narėse, siekiant nustatyti trūkumus ir jų priežastis. Įgyvendinimo peržiūra vyksta 2 metų ciklais – Komisija analizuoja valstybių narių teisės aktus, esamą padėtį, rengia dialogus su valstybių narių institucijomis ir piliečiais ir parengia ataskaitas, kuriose nurodo kiekvienos valstybės narės patiriamus pagrindinius iššūkius, gerąją praktiką ir rekomenduojamus veiksmus.

Pirmasis įgyvendinimo peržiūros dokumentų rinkinys paskelbtas 2017 m. vasarį, antrasis – šių metų balandį. Dokumentų rinkinį sudaro komunikatas ir 28 valstybių narių ataskaitos.

Valstybių narių ataskaitose analizuojami konkretūs sektoriai: žiedinė ekonomika ir atliekų tvarkymas, klimato kaita, gamta, biologinė įvairovė ir ekosisteminės paslaugos, piliečių gyvenimo kokybei svarbios sritys (oras, vanduo, cheminės medžiagos), ekonominiai instrumentai (aplinkosaugos mokesčiai, žalieji viešieji pirkimai, ES fondai), tarptautiniai susitarimai ir bendradarbiavimas, efektyvus aplinkosauginis valdymas, tikslų integravimas į kitus sektorius, informacijos apie aplinką prieinamumas.

2019 m. ataskaitoje įvardijami šie pagrindiniai ES aplinkos politikos įgyvendinimo Lietuvoje iššūkiai: atliekų tvarkymo tikslų po 2020 m. įgyvendinimas; miesto nuotekų valymo problemos; nepakankamas „Natura 2000“ teritorijų plotas; kryptingesnis Europos struktūrinių fondų naudojimas (ypač atliekų ir nuotekų tvarkymo srityse); nepakankami administraciniai pajėgumai ir gebėjimai; nepakankamas ekologinių inovacijų veiksmingumas ir išteklių produktyvumas.

Ataskaitoje pateikiami Lietuvai rekomenduojami prioritetiniai veiksmai: didinti sąvartynų mokestį, kad perdirbti ir naudoti tinkamų atliekų sąvartynuose būtų šalinama vis mažiau; nustatyti deginimo ir mechaninio–biologinio apdorojimo mokestį; nustatyti privalomus perdirbimo tikslus savivaldybių lygmeniu ir sankcijas už jų nesilaikymą; baigti teritorijų priskyrimą „Natura 2000“ tinklui ir nustatyti teritorijų išsaugojimo tikslus bei priemones; užtikrinti atitiktį Miesto nuotekų valymo direktyvai ir kuo greičiau išspręsti su individualiomis nuotekų sistemomis susijusias problemas; užtikrinti, kad būtų veiksmingai mažinama vandens tarša, ypač žemės ūkyje; geriau informuoti visuomenę apie aplinkosaugos reikalavimų užtikrinimą, stebėseną, nustatytą žalą aplinkai ir kt.

Aplinkos taryboje ministrai kviečiami diskusijai apie geresnę aplinkos politikos įgyvendinimą, aplinkos apsaugos institucijų darbo efektyvinimui skirtus veiksmus nacionaliniu ir ES lygiu, aplinkosaugos tikslų integravimą į sektorius, turinčius reikšmingą aplinkosauginį pėdsaką, tokius kaip energetika, transportas, žemės ūkis.

Lietuvos pozicija

Lietuvos nuomone, aplinkos politikos nuostatų įgyvendinimo peržiūra yra naudingas instrumentas, padedantis valstybėms narėms įvertinti savo stipriąsias puses ir trūkumus, rasti tinkamiausius sprendimo būdus ir skatinantis valstybių narių, atsakingų institucijų ir socialinių partnerių konstruktyvų dialogą.

Galime pasidžiaugti, kad Lietuvoje tinkamas aplinkosaugos reikalavimų įgyvendinimas sulaukia vis daugiau atsakingų institucijų ir visuomenės dėmesio. Vienas sėkmės pavyzdžių – vienkartinės gėrimų taros užstato grąžinimo sistema, kurią itin palankiai įvertino visuomenė, ir kurios dėka jau 2017 m. pavyko įvykdyti 2020 m. tikslą – surinkti 90 proc. vienkartinių pakuočių.

Manome, kad viena pagrindinių tinkamo ir sėkmingo aplinkosaugos politikos įgyvendinimo sąlygų – keitimasis informacija, galimybės pasinaudoti kitų valstybių narių patirtimi ir gerąją praktika, atviras dialogas tarp visų suinteresuotų institucijų nacionaliniu ir ES lygiu. Todėl teigiamai vertiname naująją praktinę priemonę TAIEX-EIR Peer2Peer ir Aplinkos atitikties ir valdymo forumo

(„*Environmental Compliance and Governance Forum*“) teikiamas galimybes keistis informacija ir stiprinti aplinkos apsaugos institucijų darbuotojų įgūdžius ir kompetenciją.

Norime pabrėžti, kad aplinkosaugos tikslai turi būti įtvirtinti ES lygmens atskirų ūkio sektorių, tokių kaip energetika, transportas, žemės ūkis, planavimo dokumentuose ir teisės aktuose. Ypač svarbu, kad priimant skirtingų sričių teisės aktus būtų išvengta prieštaravimo ir nesuderinamumo, o iš ES biudžeto nebūtų finansuojamos aplinkosaugos reikalavimų neatitinkančios priemonės. Pavyzdžiui, pagal Bendrąją žemės ūkio politiką tiesioginės išmokos turėtų būti susietos su bazinėmis aplinkosauginėmis ir klimatui palankiomis priemonėmis, parama transporto sektoriui turėtų padėti didinti energijos vartojimo efektyvumą ir mažinti oro taršą.

3. Tarybos išvados „Darnios Sąjungos cheminių medžiagų politikos strategijos link“

– *Priėmimas*

Klausimo esmė

Tarybos išvadose aptariamos aktualios cheminių medžiagų valdymo sritys, kuriose Europos Komisija ir valstybės narės turi imtis atitinkamų veiksmų.

Europos Komisija raginama vykdyti 7-osios Aplinkos veiksmų programos tikslus ir kuo skubiau parengti ES netoksiškos aplinkos strategiją, o iki 2020 m. pateikti 8-osios Aplinkos veiksmų programos pasiūlymą, kuriame būtų nustatyti išipareigojimai vykdyti strategijos įgyvendinimo priemonės, sprendžiant cheminių medžiagų keliamus iššūkius. Pirmiausia turi būti suvienodinti cheminių medžiagų rizikos valdymo reikalavimai visuose ES teisės aktuose, kad būtų išvengta nereikalingos naštos ir dubliavimo, ir užtikrinta žmonių sveikatos ir aplinkos apsauga. Komisijos prašoma užbaigti nanomedžiagų apibrėžimo peržiūrą, kad būtų galima jas identifikuoti ir reglamentuoti visose susijusiose politikos srityse.

Tarybos išvadose pabrėžiama, kad būtina skatinti alternatyvių technologijų tyrimus, siekiant pakeisti didelį susirūpinimą keliančias chemines medžiagas, taip pat nustatyti veiksmingas priemones farmacijos produktų poveikiui aplinkai mažinti. Siekiant skatinti antrinių žaliavų rinką bei geriau suderinti cheminių medžiagų, produktų ir atliekų politiką, turi būti stiprinamas susirūpinimą keliančių cheminių medžiagų reglamentavimas perdirbtose medžiagose.

Komisija raginama peržiūrėti ir įvertinti endokrininę sistemą ardančių medžiagų reglamentavimą, siekiant, kad šios medžiagos būtų identifikuojamos ir keičiamos saugesnėmis. Taip pat būtina užtikrinti veiksmingą Europos cheminių medžiagų agentūros darbą, iki 2019 m. pabaigos parengti ir pradėti įgyvendinti REACH reglamento peržiūros išvadose nustatytų veiksmų planą, patobulinti REACH autorizacijos, apribojimų ir vertinimo procedūras.

Komisija ir valstybės narės kviečiamos aktyviai prisidėti prie naujosios tarptautinės cheminių medžiagų ir atliekų valdymo strategijos po 2020 m. rengimo ir kartu su kitomis šalimis formuoti kompleksinį ilgalaikį požiūrį į saugų cheminių medžiagų ir atliekų valdymą tarptautiniu lygiu.

Planuojama, kad Aplinkos taryboje ministrai patvirtins Tarybos išvadas.

Lietuvos pozicija

Lietuva pritaria Tarybos išvadoms ir pripažįsta numatomų strateginių dokumentų ir veiksmų svarbą, siekiant tobulinti ES ir nacionalinį cheminių medžiagų tvarkymo teisinį reglamentavimą ir veiksmingą įgyvendinimą. Lietuvai svarbūs veiksmai, susiję su REACH reglamento ir viso cheminių medžiagų teisyno peržiūra, cheminių medžiagų, produktų ir atliekų tvarkymo teisės aktų tarpusavio ryšio stiprinimu, endokrininę sistemą ardančių medžiagų reglamentavimu bei nanomedžiagų apibrėžties tobulinimu, kad šios medžiagos būtų nuosekliai identifikuojamos visose srityse.

Aplinkos ministras
Kęstutis Mažeika
2019-06-07